

Addit. ad Covarruvias

rigendo, sed de retractando, favore ætatis, quod legitime gestum est sed meminisse oportet, hac de re esse apud nos dict. l. 23. tit. 4. p. 3. ubi caveretur, reductio ad arbitrium boni viti esse postulandam apud Iudicem ordinarium loci, ubi arbitratum est, & hoc approbat per illum textum, Barbos. supr. Greg. Lop. ibi Hermos. in l. 9. glos. 9. nu. 12. tit. 5. part. 5. & alii supr. laudati.

Ibi: Quinio, probatur ea ratione.

De hoc latè Carleval. supr. dict. disput. 2. à num. 203. & diximus jam ad cap. 4. sub. vers. Verum ut res, num. 26.

Ibi: Ex quibus apparet, agentem ex l. diffamari.

33 Utens remedio l. diffamari, comparere debet coram Iudice, apud quem ipse conveniretur, si actor judicium inchoaret, secundum receptionem doctrinam; pro qua, ultra adductos in praesenti, Gregor. Lop. in civ. l. 46. glos. 3. Argel. de legiūm. contradict. quæst. 3. art. 6. nu. 190. Marant. in spec. part. 4. dict. 21. nu. 19. Pacian. dict. c. 56. nu. 24. vers. S. d. in contrarium, Anton. Gabr. commun. libr. tit. titul. de actionib. conclus. 8. nu. 41. Ponte decis. 31. per totum, Cyriac. tom. 1. controvers. 161. Mensinger. cent. 6. observat. 90. Cagnol. supr. nu. 9. Contard. ibidem, quæst. 1. num. 2. Seis decis. 115. à num. 5. Guttier. dict. cons. 1. à num. 10. Paz dict. §. 1. in fine, Villadiego dict. nu. 108. Rota decis. 236. part. 1. Tusch. supr. conclus. 413. nu. 2. Capyc. decis. 18. Ursili. in addit. ad Aff. Elis decis. 268. Trentacing. nu. 6. vers. Cum hæc igitur, Cacheran. decis. 250. Gratian. dict. cap. 8. 5. & alii apud Capyc. decis. 89. nu. 5. lib. 1.

Ibi: Esi contrarium nempè utentem remedio.

34 Sed quod adeundus sit Iudex ejus, qui ad judicium provocatur, contra prædictos sentiunt Carleval. dict. disput. 2. nu. 202. Franchis decis. 657. Tondut. dict. cap. 8. nu. 3. etiæ obscurè loquatur, Gagliardi, de juram. §. 4. nu. 29. Boët. dict. quæst. 255. num. 7. Abbas in c. p. cum inter, de except. Deci. cons. 487. & cons. 686 in fine, Parisi. in cap. in præsentia, nu. 19. de probat. Maufoni. de caus. exequitur. lib. 1. quæst. 7. ampliat. 40. à num. 2. Quod ea ratione defendi potest, quia judicium, in quo reus intendit, ut actor experiri compellatur, aut ei silentium imponatur, aliud est, ac distinctum ab eo, quod sequitur, si provocatus diffamator age-re velit, ut obseruant Carleval. supr. Gail. pratic. observation. lib. 1. observat. 11. nu. 2. cum alius, quare in primo, cùm reus originarius actoris vice fungatur, forum ejus, contra quem agit, sequi tenetur. In secundo autem: actor originarius adibit Iudicem diffamati. Quo servabitur in utroque juris regula, ut actor rei fotum sequatur, de qua in cap. cum sit generale 8. de for. competit. Atque ita alter erit Iudex causæ præparantis, & alter causæ præparatae; absque eo, quod obserat commune axioma juris: ut scilicet Iudex cause preparata, sit etiam causa præparanti, deductam ex l. ordinarii 13. Cod. de rei vendicat: cuius minime Tondut. de prevent. judic. part. 1. cap. 24. nu. 1. vers. Item quia, Poff: de manucent. observat. 6. nu. 3. Carleval. cum plurimis dict. disput. 2. nu. 204. Quoniam regula illa solum procedit; ubi alias Iudex est compedens ad utramque causam; tunc ibi finiri debet judicium

præparatum, ubi præparatorum est inchoatum; etenim propter connexionem, quam inter se habent, et si duo sint; idem servatur, ac si esset unicum; juxta l. ubi acceptum 30. ff. de judic. Sed sola cognitio causa præparata non præstat juris dictio-nem, ipsam non habenti ad causam præparatam, ut in casu dict. l. diffamari, in quo cum diversi sint rei, si ejusdem fori non fuerint, Iudex diffamati-s solum est competens ad præparatorum, & Iudex diffamati ad præparatum, ut colligitur ex Cyriac. controvers. tom. 2. controvers. 381. à num. 50. qui assertit, causa continentiam dividit, quoties rei sunt fori diversi; Rimini. sen. cons. 464. nu. 26. Schrader. cons. 24. sub. nu. 69. vol. 2. Unde haec sententia, et si non tam communis habeatur, nec usus recepta, quam contraria; iure sustineri ita potest.

Ibi: Ex quo & Alexander dict. cons. 103.

Alexandrum sequuntur Cyriac. dict. controvers. 37 161. nu. 3. Contard. & Cagnol. ubi proximè, afferentes, Clericum, vel Episcopum, qui se jactaverit ad sæculare Tribunal, ex d. l. diffamari, trahi posse; Cancer. nu. 62. Trentacing. nu. 6. in fine, Capic. d. decis. 18. Quoniam per diffamationem 38 provocat laicūm ad judicium, seque ad litigandum coram legitimo Iudice rei strigunt; Tulch. d. concl. 411. nu. 5. Salycet. & Castr. in l. unic. C. ut nra. invit. Gratian. supr. nu. 14. Trentacing. n. 6. vers. Prima est.

Ad Num. 6.

Quoties reus duplēcē forum habet iure communi, actor eligere poterit, in quo velit adversarium convenire; Carleval. cum multis, dict. disputa. 2. 152. Marant. in l. si actor, num. 33. ff. de procuratorib. Paz in præx. tom. 1. temp. 1. num. 67. Ced. Lusitan. decision. 54. nu. 2. part. 1. Tondut. supr. part. 2. cap. 42. nu. 11. Sed si ex privilegio reus plures Iudices habuerit, ipsius est electio; Cabed. & Marant. ibidem, D. Covarruvias praticar. 40 cap. 7. nu. 5. vers. Sexiò deinde, in fine, Bald. in l. cum Clericis, C. de Episcop. & Cleric. Carleval. qui alios refert, supr. nu. 608. Barbos. in colle-gian. ad cap. dilecti. nu. 12. defor. compet.

Ibi: Quod si reus proponat in judicio.

Ubi actoris; qui diffamavit; est electio, etiam si reus diffamatus unum Iudicem adest, causa ad eum, quem voluerit diffamator, remittetur; quod docent Tusch. dict. concl. 412. num. 5. Cagnol. supr. num. 10. vers. Secunda dubitatio, Tondut. dict. c. 8. num. 4. Paz ubi proximè, nu. 69. & communiter DD. Non enim amittit ius; sibi ut actori competens, quamvis iniurias ad judicium trahatur. Quicquid sentiat Trentacing. nu. 7.

Ibi: Nam si de eo solum ageretur.

Hic D. Covarruvias concedit unum esse Iudicem 42 causæ præparantis; & alterum præparantis; quod est notandum ad dicta nuper. n. 34. cum seqq.

Ad Num. 7.

Remedium l. diffamari, commune est causis omnibus, tam civilibus, quam criminalibus, quod omnino in præceptum est: & licet Sarmient. dict. lib. 1. selectar. cap. 2. contendat, de jure solum habere locum in causa status; contrarium Interpretates

Variar. Resolut. Lib. I. Cap. XIX.

- tes concordi calamo firmavere, præfata conclusionem comprobantes; Anton. Gom. dict. tom. 3. variar. c. pit. 1. n. am. 17. 18. ubi alios laudat, Pi-chard. in manu dictionem dict. §. 4. nu. 47. Paz dict. §. 1. nu. 1. c. 1. Mulin. dict. cap. 14. à num. 23. Ioan. Garc. de nobilit. glos. 47. à num. 17. Par. Mulin. de just. & iur. disputat. 639. col. fin. Villa-dieg. d. lib. num. 208. Ouald. ad Donell. lib. 17. cap. 4. lit. G. Gregor. Lop. in d. l. 46. glos. 2. Guttier. supr. nu. 5. Tusch. dict. concl. 412. numer. 2. Trentacing. nu. 1. Natta in d. Clement. s. p. de verbor. signific.

Ad Num. 8.

- 44 Idem docent Molin. supr. nu. 28. 29. ubi recte ait, maximum documentum fieri de presenti succellori majoratu ex diffamatione postelloris ja-stantis, primogenium post mortem suum ad illum non perventurum; nam intuitu futuræ successionis soleat uxores nobiles, divitesque reperire successores, communique estimatione honorantur; quare æquissimum ut auxilio dict. l. diffamari, permittitur, Guttier. cons. 11. nu. 1. Arias Pinel. in l. 1. part. 3. nu. 78. C. de bon. matr. Padilla in l. 1. num. 30. C. de fid. immis. Ant. Gom. in l. 40. Taur. num. 79. Gregor. Lop. in l. 1. ii. 2. part. 3. Valase. consult. 184. a. num. 4. Sarmien. d. ct. cap. 2. & lib. 7. cap. 6. D. Francisc. de Leon, Valent. dec. 13. num. 14. 15. Perera d. c. 7. per totam. & decif. 129. num. 2. faciunt tradita latissime per D. Larrea, licet diverso casu loquatur, Gransten. decif. 38. per totam. De aliis questionibus, ad d. l. diffamari, attinentibus, consulas Trentacing. supr. qui sedecim cumulavit.

AD CAPUT XIX.

De revocatione donationis in officiosa, vel ex l. si unquam, 8. D. de revoc. donat.

SUMMARIUM.

1. DD. de materia agentes recensentur.
2. Donatio facta extraneo non liberto, an revocetur in totum ex l. si unquam, C. derevoc. donat. filiorum nativitatē? refutatur, negativa. Traditur contra i. verior.
3. Id quod vero/fmilit responderet disponens interrogatus, habetur pro expresso in dispositione.
4. Donatio facta extraneo ab existente filium, quem habebat, obijisse; errore detecto, revocatur.
5. Ubi donans de futuris cogitasse liberis comprobatur, non est locus dict. l. si unquam.
6. Filios habens si donet, alii supervenientibus, non est revocanda ex dicta constitutione donatio.
7. Fallit, si proles existens tempore donationis odio à patre habebatur.
8. Si donetur ab habente filios naturales, vel adoptivos; legitimis & naturalibus natis, donatio revocatur.
9. Partus ita editus, ut naturaliter vivere non possit, donationem non revocat.
10. Quo tempore, si nascatur infans, vitalis non sit remissive.
11. Renunciatio fœcialis dict. constitutionis impedit donationis revocationem.
12. Donatio ob causam filiorum nativitate non retrahatur.
Farta addit. ad Covar. Tom. I.

- 44 Monasterium testamentum non infringit Religiose, licet se præteritum invenerit.
- 45 Monasterium, quod quis ingreditur, non est Religioso loco filii, nisi in casibus à jure expressis.
- 46 Monasterium habetur loco filii, ut excludat substitutum in casu cap. in præsentia, de probat.
- 47 Si testator expressim caverit, ne Monasterium excludat substitutum, ipsius voluntas servabitur.
- 48 Si puellæ legentur ducentæ, si nupserit; & centum, si religiose fiat, ducenta deberi ipsi Monasterium ingressæ, qui doceant?
- 49 Decisio l. Titia 99. ff. de condit. & demonstr. in viduis bode non observatur.
- 50 Condito abstinendi à nuptiis, si viduis apponatur, non rejicitur.
- 51 Vidua hoc in tractatu que dicatur.
- 52 In casu proposito supra n. 48. voluntas testatoris est omnino servanda.
- 53 In claris non est locus conjecturis.
- 54 Condito viduitatis rejicitur adversus manifestam defuncti voluntatem.
- 55 Legatum alii vel clerus, si nupserit; consequitur, si religionem ingressus applicari?
- 56 Legatum sub conditione, si non nupserit, percipit nubendo legataria.
- 57 Interest publicè, matrimonia frequentari.
- 58 Quid si legataria fiat Tertiaria.
- 59 Legatum generaliter pro virginibus maritandis, an possit Religionem ingressis applicari?
- 60 Legatum sub conditione, si non nupserit, percipit nubendo legataria.
- 61 Quoties causa pia est substituta, utrum conditio viduitatis sit implenda, ut legatum queratur?
- 62 Quid si legataria fiat Tertiaria.
- 63 Quoties causa pia est substituta, utrum conditio viduitatis sit implenda, ut legatum queratur?
- 64 Licet relinquens sub conditione viduitatis, exprimat, ut nubenti nihil praestetur, debebitur legatum.
- 65 Expressum dicitur, quod ex verbis manifestè colligitur.
- 66 Taciti, & expressi idem est judicium.
- 67 Expressum ejus, quod tacite insit, nihil operatur.
- 68 Conditione apposita, ut Religiosus, aut Presbyter fiat, non debebitur relictum nubenti.
- 69 Condito vivendi continenter rejicitur, & matrimonium intens relictum sub ea capit.
- 70 Utrum consequatur relictum sub conditione ingrediendi religionem, Tertiarius Ordinis D. Francisci?
- 71 Quæ desiderantur, ut Tertiarii gaudente privilegiis Religiosorum.
- 72 Conditiones specifice sunt implenda.
- 73 Legatum sub conditione ingrediendi Religionem an debeatur assumpti habitum Ordinis Militaris?
- 74 Equites Ordinum Militarium utrum sint veri Religiosi? remissive.
- 75 Verba secundum communem loquendi usum accipi debent.
- 76 Vovens ingredi Religionem, non satisfacit, assumpto habitu Ordinis Militaris.
- 77 Qui promisit ingredi Religionem, si in aliis non recipiat, Militarem ingredi non tenetur.
- 78 Ad perciendum legatum sub conditione Religionis, sufficit ingressus, si frus absit.

DE contentis sub hoc capite, fuses differunt Tiraquel, in l. si unquam, C. de revocand. donat. Hermos. in l. 8. tit. 4. p. 5. Pet. Francisc. Tondur. qu. civil. c. 54. Anton. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 56. de revocand. donat. Berengar. Fernand. in d. l. si unquam, Mercurial. Merlin. de Legitim. lib. 2. titul. 1. quest. 21. Cardin. Tuschi. lit. D. conclus. 684. & 685. & 712. Pat. Molin.

- 79 Legatum sub conditione Religionis irreparabiliter amittitur, matrimonio initio post diem legati cedentem, vel delatam successionem si hereditas ita relinquatur.
- 80 Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale non tenet, si ratio diversa reperiatur.
- 81 Utrum capiat relictum sub conditione non ingrediendi Religionem, qui contra facit?
- 82 Monasterium non excludit substitutum, si ex conditione conslet, defunctum ita voluisse.
- 83 Ratio decidendi ad Authen. de Sanctis. Episcop. & fed. & hoc præsenti, remissive.
- 84 Si testator caverit, ut substitutus admittatur, nisi institutus reliquerit filios veros, & ex corpore nativos, an monasterium quod ingreditur institutus substitutum excludat.
- 85 Resolutus affirmativè.
- 86 Monasterium incapax successionis nunquam substitutum excludit.
- 87 Quando monasterium capax successionis non excludit substitutum, à quo tempore bona huic querantur.
- 88 Quid si institutus ingreditur Societatem Iesu?
- 89 Donatio facta Ecclesia revocatur in totum per filiorum nativitatem ex l. si unquam.
- 90 Explicatio cap. quicunque, 17. q. 4.
- 91 Donatio facta Ecclesia pro exoneranda donatoris conscientia, nulla ex parte, filii supervenientibus, revocatur.
- 92 Differentia inter remedium l. si unquam, & l. C. de inoffic. donat.
- 93 Inofficio donatio quæ sit.
- 94 Fratres revocant donationem, ut inofficiam, turpi persona factam.
- 95 Et non quoad legitimam, sed in totum.
- 96 Quod tempus iure Regio inspicitur ad dignoscendum, utrum sit inofficiosa donatio.
- 97 Quid jure communis.
- 98 Donatio inofficiosa consilio, & re, in totum revocatur, quoad legitimam tantum.
- 99 Donatio quando ceneatur re, & consilio, inofficiosa.
- 100 Fraudandi animus presumitur, quotiens habens liberos immensam facit donationem.
- 101 Heres donatoris non potest donationem in totum revocare, sed usque ad legitimam.
- 102 Filius, cui aliquid à patre datus nequit inofficiosa donationem revocare.
- 103 Revocata, ut inofficiosa donatione, fructus ex re donata percepti num debeant restituiri? remissive.
- 104 Donatio etiam remuneratoria, ut inofficiosa potest revocari.
- 105 Ius ad revocandam donationem pro legitima, vel ejus supplemento, triginta annis durat, sed ad revocandam in totum, quinquennio extinguitur.
- 106 Quæ quantitas donata locum faciat l. si unquam judicis relinquitur arbitrio.
- 107 Et si pretio estimabile non sit quod donatum est, constitutio d. l. si unquam, locum habet.
- 108 Legitima filiorum quæ sit.
- 109 Quæ Ascendentum.
- 110 Quæ fratrum, & quando debeatur?
- 111 Quæ dicatur turpis persona, ut eā institutæ fratribus legitima sit preßanda.
- lin. de just. disput. 282. & 283. Ripa in d. l. si unquam. Cancer. variar. part. 1. c. 8 ex n. 120. & c. 24. n. 14. cum aliis, Trentacinq. variarum lib. 3. tit. de donat. resolut. 4. Jul. Clar. lib. 4. receptar. intentiar. §. donatio, q. 22. cum sequentib.
- 2 Sentiunt aliqui, donationem factam extraneo non liberto ab eo, qui liberos non habeat si postea illi nascantur, revocari duntaxat, usque ad legitimam natum debitum, reliquo penes donatarium permanente; qui decisionem l. si inquam 8. C. de revocand. donat. ubi in totum revocari donatio dicitur, restringunt ad causum ibi expressum, quando scilicet donatio est libertatis donatoris; ita Gloss. in l. siliqueat, C. de inoffic. donat. Bald. in Aubert. ex causa, col. 3. vers. Item non obstat, C. de liber. præterit. Angel. in Aubert. de immens. donat. in fil. fact. in princip. col. 2. Castren. in l. Tertia Sejo §. Imperator. ff. d. legat. 2. Paul. Pic. in l. post contractum, col. 2. ff. de donat. Natta. consil. 125. volum. 1. & alii apud Anton. Fabr. conjectur. lib. 7. c. 15. Joseph. Rustic. in commentator. ad l. cum avus. lib. 1. ca. 18. num. 36. ff. de condit. & demonstrat. Gerard. Mainard. decis. Tolosan. 12. n. 1. lib. 5.
- Contrarium, scilicet quod in totum eo casu donatio revocetur, ut verius, ac communius tenendum est cum Gloss. verbo quidquid, in d. l. si unquam. l. 8. tit. 4. part. 5. & ubi Gregor. Lop. gloss. 1. n. 4. cum aliis. Idem juris erit, si filii sint illegitimi, vel adoptivi, nam legitimis, & naturales supervenientes infringunt ex præfata constitutione donationem, cum magis digni sint paterna dilectione; argumento dict. l. generaliter, in fine, & d. l. 8. part. 1. Ita docent Cyriac. tom. 1. controversial. 9. n. 70. Bernard. Diaz reg. 213. limitat. 1. ubi Salzedo. Tiraq. verbo suscepit liberos, n. 56. de quo Hermos. gloss. 7.
- Præterea non revocabitur donatio, si utilitatis partus non sit; nam eti si de hujusmodi filiis donator cogitasset, non ideò à donatione abstineret; Tiraq. d. verbo suscepit, liberos, à n. 205. Hermos. gloss. 11. n. 10. 11. Et quo tempore partus editus naturaliter vivere non possit, tractant Costa de quota. & rat. q. 150. n. 91. Mangil. supra q. 97. n. 26. 27. Torreblanca in epitom. delictor. in quib. apert. vel occule. l. 2. c. 3. à n. 14. Robles de Salzedo. de representat. lib. 1.
- Eadem ratione non infirmabitur donatio filiorum nativitatem, si specialiter beneficio illius constitutis per donatorem renuncietur, cum eo casu de futuris filiis cogitatum fuisse nequeat dubitari. Merlin. d. q. 21. n. 22. 23. Ceval. quest. 104. Jul. Clar. d. l. q. 22. n. 4. Pat. Molin. supra, n. 6. Tiraquel. in præfat. à n. 88. Anton. Gom. d. cap. 4. n. 11. in fine, Cujaci. l. 20. observat. c. 5. Baez. de non melior. dot. cau. filiab. c. 29. n. 11. Hermos. gloss. 2. à n. 7. Ripa supra, q. 51. Quam renunciationem non tenere, non paucis placeat, quos refert Clar. ac sequitur Cotel. de donat. contemplat. matrimon. tom. 2. tractat. 2. disc. 1. special. 3. n. 8. ver. Ego vero.
- Suffinetur etiam, ea lege non obstante, donatio ob causam facta, quatenus donatum adæquatetur valori cause; imò nec in excessu vitiabitur, si arbitrio Judicis ita modicum sit, ut donaretur, et si de liberis fuisset cogitatum; Tiraquel. verbo, donatione largitus, n. 151. cum aliis, Anton. Gabr. commun. l. 3. tit. de donat. conclus. 2. n. 4. Vivi. dec. 404. num. 21. Molin. de primogen. l. 2. cap. 3. n. 39. Hermos. gloss. 3. n. 10. Idem est de donatione reciproca, Tiraq. à n. 110. Hermos. n. 15.
- Ultimum idem dicendum est de donatione remuneratoria, quod meritis correspondet, Menoch. conf. 29. num. 7. Tiraq. verb. donatione largitus, n. 79. Joan. Garc. in tract. de donat. numer. 1. 10. Castill. quotidianar. lib. 3. cap. 4. numer. 43. Fal. dist. reg. 150. à num. 26. Quod verum est, si ve munera obligationem producerint, quæ in iudicium deduci possit; sive solam antidotalem, licet de hoc ultimo varie sint sententiae, de quibus per Hermos. gloss. 3. à numer. 11. ubi plures pro utraque refert, verius tamen videtur, quod prædiximus; neque enim credendum est, quenquam proper liberorum cogitationem à remunerations beneficiorum abstinuisse ex gratitudine, ac natura-